

ŘEMESLA 26. 01. 2017

Rozdělení textilních řemesel podle různých technik

Výroba textilií je jedním z nejstarších řemesel na světě. Z dochovaných archeologických nálezů víme, že již v době více jak 6000 př. n. l. byla...

Označení "textilní řemesla" obsaží spoustu různorodých činností. Textilní řemesla byla ve svých počátcích vykonávána pouze ručně, poté za pomoci tkalcovského stavu či tkacího stroje a v současnosti jsou tradiční textilní řemesla vytlačena na okraj zájmu kvůli průmyslové výrobě. Pokud chcete vědět, co vše spadá pod termín textilní řemesla, tak by vám neměl uniknout tento článek.

Textilní řemesla a jejich historický vývoj

Výroba textilií je jedním z **nejstarších řemesel na světě**. Z dochovaných archeologických nálezů víme, že již v době více jak **6000 př. n. l.** byla používána jednoduchá textilní technika k výrobě textilií. Egypťané v období kolem roku 2000 př. n.l. vyráběli hedvábí s potiskem, Španělé zase v této době našli v Peru **první pleteniny**.

Samozřejmě dlouhou dobu byly veškeré práce s tkaninami prováděny **ručně**. Tkaní navazuje na pletací techniky z proutí známé již z dávnověku. Na **tkalcovském stavu** se tkalo již 7000 let př. n. l.

Přelomovým okamžikem bylo vynalezení tzv. „**létajícího člunku**“ Angličanem J.Kayem v roce 1733. Tento vynález umožnil výrazné zrychlení práce na tkalcovském stavu, ale nejvýznamnější změna nastala až v roce 1875, kdy vznikl **první tkací stroj**. Tkací stroj nahradil velmi rychle ruční stav.

V dnešní době je **textilní výroba** poznamenána technologickým pokrokem, kdy převážná **většina textilií je vyráběna průmyslově**. Samozřejmě, že ruční práce s textilem nezanikly docela, ale ručně zpracovávané textilie patří dnes především do oblasti hobby.

Textilní řemesla dělíme tedy v současnosti na **ruční práce** a **strojovou výrobu**.

Ruční textilní řemesla zahrnují:

1. Textilní řemesla pracující s vlákny

Předení

Jedná se o techniku umožňující **zhotovení příze z jednotlivých textilních vláken**. Sprádat je možno jak umělá vlákna, tak vlákna přírodní. Způsobů předení je více, rozeznáváme předení prstencové, rotorové, křídlovém frikční, tryskové nebo předení na kolovratu.

Plstění

Původně se jednalo o zpevnění plošné vrstvy vláken působením tepla a vlhkosti spolu s opakovaným namáháním. Dnes se plst vyrábí tzv. „**vpichováním**“, což je suchá textilní technika.

2. Textilní řemesla pracující s přízí

Pletení

Protahování smyček smyčkou **pomocí pletacích jehlic**. Technika je přesnější, ale pomalejší, než háčkování. Můžeme plet na dvou jehlicích (možné je i spojení těchto jehlic silonovou nití), ale i na pěti, kdy 4 jehlice nesou oka a pátou se plete dokola. Vzorů pro pletení je celá řada, známé je **norské pletení**, italské či žakárové.

Tkaní

Technika, u které se z nití dělají **plošné textilie**. Pracuje se s dvěma skupinami nití (na rozdíl od pletení či háčkování). Nejjednodušší je vazba plátnová.

Splétání

Technika vzájemného diagonálního provlékání několika nití. Výsledkem jsou **plošné nebo objemové textilie**. Ke splétání jsou zapotřebí tři splétací neboli paličkovací nitě, které se spolu provazují, čímž vytváří stále se opakující vzor.

Háčkování

Háčkování je **rozšířená technika**, díky které lze s pomocí háčkovací jehly vytvořit plošnou textilií, a to vzájemným svazováním oček nití. Nejznámější typy ok jsou pevné, řetízkové, sloupek. Těmito postupy lze vytvořit pikotky nebo pecičky.

Paličkování

Způsob propojování většího počtu nití pomocí vzájemného překřizování a stáčení. Výsledkem jsou plošné průhledné textilie, čili **krajky**. Mezi základní prvky vazebních postupů patří např. kroucení, křížení nebo polohod. Kombinací těchto prvků se tvoří požadované efekty. Nejznámějšími druhy krajek je krajka bruselská, anglická, chantilly, florentská, španělská atd.

Vyšívání

Jedná se o zdobení plošné textilie protahováním nebo našíváním nití. Výšivky se dělí na bílé a pestré, dále rozlišujeme různé druhy stehů, např. křížový steh, řetízkový steh. Mezi nejznámější techniky řadíme ažur, florenstkou výšivku, handanger a další.

Vázání koberců

Technika výroby vlasových koberců, kterou se váží uzlíky vláken nití na podkladovou tkaninu. Vlákná jsou nejčastěji z vlny nebo hedvábí. Nejznámější způsob vázání je **perský a turecký uzel**, případně skřípcový axminster jakožto imitace vázaných koberců.

Drhání

Jde o techniku **vázání nití a šňůrek**, kdy výsledkem jsou prolamované plošné textilie. Nazývá se také „**makramé**“. Mezi nejpoužívanější uzly patří plochý a žebrový uzel, dále babský, tkalcovský, kroužkový či řetízkový.

3. Textilní řemesla pracující s plošnými textiliemi

Šití

Všem známá technika spojování kusů látek pomocí stehů. **Textilní řemesla**, která tuto techniku využívají, jsou: brašnářství, krejčovství, obuvnictví, ale i knihařství. Mezi nejčastější druhy šití patří vyšívání, obšívání, přišívání, našívání aplikací a zašívání.

Stehování

Touto technikou je vytvořen tzv. „**prošívací steh**“, který má svůj funkční a estetický význam při spojování jednotlivých dílů ozdobných dek, které se vytváří pomocí techniky patchwork. Tato technika se také nazývá někdy jako „quilt“.

Patchwork

Zvláštní textilní řemeslo, při kterém se sešívají různě barevné kusy látek tak, že vytvářejí **estetické obrazy**. Takto vytvořený patchwork bývá často spojen do tzv. „sendviče“, kdy další vrstvou je rouno a nejspodnější vrstvu tvoří látka. Je ozdobně prošit „quilt“ stehy. V současné době je tato technika **velmi populární**.

Modrotisk

Technika tzv. „**negativního tisku**“, kdy je zakryt vzor na látce speciální směsí a zbytek tkaniny se obarví indigem. Jedná se o tradiční technologii, kterou se vytváří vzory v odívání, na oděvní doplňky, ubrusy, dečky, polštáře a další drobné předměty. Technika modrotisku se používá i pro **tradiční krajové kroje**.

Batikování

Textilní řemeslo, které využívá **specifické barvení textilie** tak, že původní látka je překryta vhodným materiálem a poté obarvena. Po obarvení tvoří původně zakryté plochy na tkanině estetické ornamenty. Mezi batikovací techniky patří vosková, šitá, vázaná, skládaná či sypaná nebo savová. Jedná se o populární techniku **snadno proveditelnou i v domácím prostředí**.

Malba na hedvábí

Textilní řemeslo **původem z Asie**, u nás nyní hojně rozšířené. Speciálními barvami na hedvábí lze docílit různých vzorů. Techniky malby jsou akvarelová či konturová technika, stínování, solná technika, batikování.

Textilní řemesla - průmyslová výroba

Prvopočátky mechanické výroby se objevují až **v 18. století**. Co se týče českých zemí, tak například v Brně vznikla první továrna na sukno v 90. letech 18. století. Koncem tohoto století byl v Anglii vynalezen **mechanický spřádací a tkací stroj**. Ty se staly základem pro postupný rozvoj průmyslové výroby tkanin a ve 20. století už byla zmechanizována téměř veškerá výroba textilií. Ruční textilní řemesla se stala okrajovou záležitostí.

Ve 21. století dochází k **přesunu výroby do Asie**, kde se vyrobí většina textilií. Ruční práce s textiliemi vnáší do tohoto řemesla dnes již ponejvíc uměleckou a estetickou hodnotu.

Strojová textilní řemesla zahrnují:

1. Textilní řemesla zaměřená na výrobu staplových přízí

- bavlnářská přádelna
- vlnářská přádelna
- přádelna lýkových vláken

2. Výroba zušlechťovacích přízí

- soukárna a skárna přízí
- tvarování filamentů
- barvení a bělení přízí

3. Textilní řemesla zaměřená na výrobu délkových textilií

- stáčení
- splétání
- výroba šicích, vyšívacích, pletacích nití

4. Textilní řemesla zaměřená na výrobu plošných textilií

- tkalcovna
- pletárna
- stuhárna
- paličkárna
- speciální výroba netkaných textilií, výšivek apod.

5. Zušlechťování plošných textilií

- barvírny
- tiskárny

6. Výroba textilní konfekce

- tkané oděvy
- pletené oděvy
- technické látky